

tis, sed transire ad hæredes donec revocetur. Habetur utrumque *l. 12. §. 1. eod.* [Precario rogatio & ad hæredem ejus qui concessit, transit; ad hæredem autem ejus qui precario rogavit, non transit, quippe ipsi tantum, non etiam hæredi concessa possessio est.] Idem habetur *c. fin. de precariis*. Quin imò etiam ad successores singulares extenditur in *lege 8. §. 1. & 2. eod.* [Quod à Titio precario quis rogavit, id etiam ab hærede ejus precario habere videtur, eo que jure utimur. Ergo & à cæteris successoribus habere quis precario videtur. Idem & Labeo probat, & adjicit, etiam si ignoret quis hæredem, tamen videri eum ab hærede precario habere. Illud tamen videamus, quale sit, si à me precario rogaveris, & ego eam rem aliena vero, an precarium dures re ad alium translata. Et magis est, si ille non revocet, posse interdicare, quasi ab illo precario habes, non quasi à me: & si passus est aliquo tempore à se habere precario, rectè interdiceret, quasi à se precario habes.] Itaque ex parte concedentis non finitur precarium ipsa morte, sed revocatione, vel ab ipso concedente, vel à successore facta, quando absque temporis designatione conceditur. Aliud esset, si adjiceretur limitatio que ad voluntatem determinatam concedentis alligaret, v. g. dicendo: possideas quamdiu mihi placitum erit. Tunc enim ex communi doctrina, quam retuli *Tr. 1. de Legibus*, censeretur concessio limitata ad vitam ipsius concedentis, casu quo nunquam revocet: quia post vitam nullum amplius habet placitum, & sic deficit conditio adjecta, etiam absque omni actu contrario & revocatorio. Ita habetur *l. 4. ff. locati*. *Locatio, Precariæ rogatio ita facta: quoad is qui eam locasset, dedissetve vellet: morte ejus, qui locavit, tollitur. Idem habetur c. 5. de Rescript. in 6. quod alibi retuli.]*

DUBITATUR 6. Quenam actio competat concedenti contra rogantem, quæ res concessa repeti possit. *§.* Imprimis competere interdictum Restitutorium de precariis. *l. 2. ff. h. 1.* Ait Prætor. [Quod precario ab illo habes, aut dolo malo fecisti ut desineres habere quæ de re dolo: id illi restituas.] Deinde etiam competit actio præscriptis verbis, ut ibid. habetur *§. 2.* [Itaque cum quid precario rogatum est, non solum hoc interdicto uti possumus, sed etiam præscriptis verbis actione, quæ ex bona fide procedit.]

Objici posset, ex hoc sequi, quod precarium sit Contractus; quod tamen supra negatum est. Sequela probatur. Quia actio præscriptis verbis datur ex Contractibus inominatis. Respondet Hunnius, Constitutiones de Precario dare actionem præscriptis verbis ex bono & æquo potius, quam ex negotio & contractu, ut indicatur in dicto *§.* propter similitudinem cum commodato. Nam cæteroque ex Precario nulla civilis actio nascitur, ut habetur *l. 14. h. 1. [Interdictum de*

Precariis merito introductum est, quia nulla eo nomine Juris civilis actio esset, magis enim ad donationes, & beneficii causam, quam ad negotii contracti spectat precarii conditio.] Ex quo textu supra dixi, probari non esse contractum.

Contra hoc ipsum tamen objici posset ex *l. 23. ff. de R. l.* ubi Precarium vocatur Contractus. *§.* Tamen, ibi in larga significatione sumi nomen Contractus, complectendo ea etiam, quæ similitudinem habent cum contractibus, unde etiam quasi contractus negotiorum gestorum ibi enumeratur.

Adverto hic, posse dari casum, quo Precarium absque omni revocatione tam Judiciali, quam extrajudiciali finitur: nempe quando debitor à creditore accipit pignus precario, deinde verò debitum solvit, cessat precarium, ut habetur *l. 11. ff. h. 1.* *Si debitor rem pignoratam precario rogaverit, soluta pecuniâ Precarium solvitur, quia id actum est, ut usque ad Precarium teneret.*

773. Restat breviter aliquid dicendum de Contractu Precariæ, Jure Civili incognito, sed Jure Canonico introducto. Sunt autem Precariæ, quando aliquid conceditur, vel in perpetuum, vel ad vitam accipientis, aut ad tempus certum, seu breve seu longum, & differt à Precario Civili, quòd ante illud tempus non possit revocari, si fuerit rationabiliter concessum: sedis, si irrationabiliter, nam tunc successor non solum potest, sed ratione officii tenetur revocare. *c. h. 1.* [De Precariis irrationabiliter factis à Rectoribus Ecclesiarum se suosque successores penâ gravi obligantibus, ut facta ipsorum dissolvere nequeant: præcipimus, ut nemo successor antecessoris sui penâ sit obligatus, sed suæ providentiæ sit concessum, ut si antecessor ejus res Ecclesiæ irrationabiliter distribuit, ab eo ad lras ejusdem Ecclesiæ revocentur.]

Modus autem constituendi Precariam est varius, ut ex variis Canonibus advenit P. Molina d. 298. n. 21. aliquando conceditur pro certa annua pensione in perpetuum, vel ad vitam, vel ad decennium aut ultra, & tunc non differt ab Emphyteusi, ut dixit *c. 9. in fine*. Aliquando ad minus tempus decennio, & tunc non differt à locatione. Aliquando conceditur quoad usum fructum pro aliis possessionibus ab accipiente dandis saltem post mortem. Aliquando omnino gratis, vel propter merita, vel intuitu pauperatis, &c. Vocantur autem Precariæ, non obstante quòd coincident cum aliis Contractibus, quia solent concedi ad preces accipientium. Hujusmodi modus describitur *c. 2. causa 10. q. 2. in fine*. [Si Oeconomus Ecclesiæ prospexerit expedire, ut desideranti cuiquam certarum possessionum atque prædiorum (urbanorum scilicet; sive rusticorum) ad lras Ecclesiasticum pertinetium, temporalis usus fructus possessio pro ipsius petitione præstetur, tunc ejus temporis, quod in-

ter utrosque convenerit, sive in diem vite suæ ab eo qui desiderat, postuletur, pacta cum eo qui hoc elegerit, inæconomus, atque consecratur, per que & tempus, intra quod hoc præstari placuerit, statuat, & mansellum sit, quod quisque accipere ad invicem.]

Illud etiam in his Precariis constitutum est, ut de Quinquennio in Quinquennium renoventur: non quidem ut de novo celebretur contractus, quidquid dixerit glossa: sed eo fine, ut existeret Contractus facti memoria. Porro, hujusmodi Precariæ solet apponi clausula, ut acci-

piens teneatur singulis quinquenniis Contractum renovare, alioquin amissurus Contractum. que renovatio non est aliud, quam iterata recognitio. Quod si forte illa clausula omittitur, tacite tamen subintelligitur, quia censeretur Contractus initus secundum formam Juris communis: nisi consuetudo loci aliud haberet: tunc enim potius censeretur Contractus initus secundum loci consuetudinem. Et hæc de Precariæ, de qua etiam aliquid dictum est tomo tertio.

CAPUT VIII

DE

CONTRACTU DEPOSITI,

ET

SEQUESTRO.

CONTROVERSIA I.

Quæ sit Definitio, ac Natura Depositum.

SUMMARIUM.

Variæ acceptiones Depositum. 774.
 Depositum definitio. 775.
 Quid sit contractum depositum sit tempus & terminus, quo Depositarius rem custodiat, an intra hoc tempus repetendi restituendum. 776.
 Intellectus legis 1. §. 22. ff. Depositum. eod.
 An sit contra naturam depositum pactum in favorem depositarii. 777.
 An accepta facultate utendi, possit restitutio denegari usque ad adventum diei. 778.
 An non facta expressè facultate utendi, graviter preceatur utendo. 779.
 An maneat contractus Depositum in re fungibili cum translatione domini, sed reservata potestate repetendi ad libitum. 780.
 An in tali contractu esset locus exceptione d. non numerata pecunia. 781.

Intellectus legis 26. §. fin. ff. Depositum. 782. & seq.
 An, si Depositarius in casu conclusionis, si esset in mora, teneretur ad usuram. 784.
 Intellectus legis 24. ff. Mandati. eod.
 An, si deponens rem fungibilem det facultatem utendi, nolit tamen esse mutuum, transferatur dominium. 785.
 Disparitas inter Mandatum & Depositum. 786.
 Conciliatio legis 34. ff. Mandati. & legis 15. ff. de rebus credit. eod.

774. DE hoc Contractu est in Digestis tit. 3. lib. 16. & in Codice tit. 34. lib. 4. in Instit. §. 3. 1. Quib. mod. re contr. oblig. Porro vox Depositum aliquando tenetur pro re ipsa deposita, & ita describitur ab Ulpiano in *l. 1. pr. ff. h. 1.* dum ait Depositum est, quod custodendum alicui datum est. Hoc loco accipitur pro ipso Contra-

ctu, quo Deponenti Ius acquiritur. Deponenti, inquam, cuius solius utilitatem spectat, nullum autem Ius acquiritur (nisi per accidens) Depositario: ne quidem Ius possidendi. Unde si res deposita pervenit ad heredem, ignaram, esse depositum, etiamsi pater, rem illam esse hereditariam, adeoque esse suam, hac tamen ignorantia non est sufficiens, ut inde nascatur animus ille possidendi, qui requiritur ad prescriptionem: & ideo talis res ab herede ne quidem longissimo tempore praescribitur: Ratio est, quia haeres, quae haeres habet primario & implicite illum animum tenendi, quem habuit defunctus, quem representat: atqui ille non detinuit rem animo habendi sibi. Imò etiam si voluisset defunctus, & vellet haeres tenere rem ut suam, non propterea fieret possessor, quia solo animo nemo potest sibi mutare causam possessionis, ut suo loco dictum est. Debet ergo aliquis actus intervenire, quo intervenerit possessio deponentis: & hoc sibi vult lex cum haeres. ff. de diversis & temporalibus praescriptis. [Cum haeres in testamento defuncti succedit, ignorantia sua vitia defuncti non excludit: veluti cum sciens alienum, vel precario occupat: & ideo licet precariam ignorans usucapere non potest.] Sed de hoc suo loco actum est tract. 5. cap. 2. contr. 3. à n. 251. ubi contrariam sententiam etiam probabilem esse ostendi. Nunc ad definitionem Depositii, ut est Contractus.

775. Depositum accuratè definitur ab Harpprecht: [Contractus re initus, nominatus, huius generis, bonae fidei: quo res gratis custodienda alicui traditur, eo sine, ut eadem illa in specie (Philosophicè, in individuo) quocumque deponenti liberit, restituitur.]

Quamvis autem particula *Gratis* in definitione Ulpiani non reperitur, ea tamen subintelligenda est, alioquin transibit vel in Contractum Locationis, vel *do ut facias*: prout habetur in §. 9. l. 1. ff. h. t. [Si quis servum custodiendum conjecerit fortè in pistrinum, si quidem menses intervenit custodiz, puto esse actionem adversus pistrinarium ex conducto. si verò mercedem accipiebat ego pro hoc servo, quem in pistrinum accipiebat, ex locato me agere posse: quòd si operæ ejus servi cum custodia pensabatur, quasi genus locati & conducti intervenit: sed quia pecunia non datur, praescriptis verbis datur actio: si verò NB. nihil aliud, quam cibaria praestabat, nec de operis quidquam convenit, Depositii actio est.]

Quod in Definitione dicitur, rem depositam esse restituendam, quocumque deponenti liberit: est intelligendum per se loquendo. nam per accidens potest fieri, ut non sit obligatio restituendi petenti, v. g. gladium depositum illi, qui molitur homicidium, utrum autem ob expensas? est controversum, de quo infra.

776. DUBITATUR 1. Quid sit in ipso contractu appositum sit tempus & terminus,

ut Depositarius, v. g. per tres continuos annos custodiat: quæritur, inquam, an intra hoc tempus repetenti restituendum sit depositum. R. Affirmative. & habetur expressè l. 1. §. 45. §. seq. ff. h. t. [Si deposuero apud te, ut post mortem tuam reddas; & tecum, & cum herede tuo possum depositi agere: possum enim mutare voluntatem, & ante mortem tuam depositum repetere.] Ratio est, quia cum ille contractus unice spectet commodum deponentis, terminus illi non adicitur in præjudicium deponentis, sed ad definiendam obligationem alterius quasi dictum esset: *tenearis ad tres annos non ultra custodire, nisi prius revocavero.*

Objici solet ex lege 1. §. 22. ff. h. t. ubi IC. Ulpianus agnoscit, posse deposito apponi conditionem, quæ non impletâ non teneatur depositarius rem restituere. [Est autem apud Iulianum scriptum, eum qui rem deposuit, statim posse depositi actione agere: hoc enim ipso dolo facere eum, qui suscepit, quòd repositio non reddat NB. Marcellus autem ait, non semper videri posse dolo facere eum, qui repositio non reddit, quid enim si in Provincia res sit, vel in horreis, quorum aperiendorum condemnationis tempore non sit facultas: vel NB. conditio depositio non existit?] Ex quibus ultimis verbis inferri posse videtur, non esse de essentia depositii, ut debeat reddi ad libitum repositus, quia potest apponi conditio, quæ non impletâ non teneatur depositarius reddere depositum. Ergo etiam poterit adici dies, ante quem non sit obligatus reddere.

Respondet post alios Interpretes Treutlerus *ib. l. 1. lin. G.* & cum eo Hunnius, hunc §. esse intelligendum non de quocumque deposito, sed de sequestro: ideo autem sequestro dies & conditio adici potest, quia dies atque conditio, etiam si non prosint sequestro, sive depositario, profunt tamen alteri litiganti, cuius interest, ad veritatem non protinus restitui rem sequestratam.

Hæc responsio semper mihi visa est merè divinatoria, cum neque in textu relato, neque in toto contextu ulla fiat mentio sequestri.

Alii aliter voluerunt intelligere textum de conditione vel die adjunctâ, suspendente ipsam obligationem & valorem contractus. Sed hæc interpretatio est textui contraria, in quo est aperte sermo de contractu jam absolutè celebrato.

777. Ad objectionem ergo reponendo, non esse contra naturam huius contractus, quòd per accidens, & ex conventionem partium possit adici pactum in commodum depositarii, quo ponatur certa conditio, ante cuius impletionem non teneatur reddere depositum: est enim regula generalis, quòd in contractibus, præsertim bonæ fidei, pacta adjuncta sint servanda, & quòd contractus à conventionem legem accipiant, ut sapè dictum est. Sicut ergo potest depositarius ex pacto ad-

jecto obligati simpliciter, quam præcisè ex natura contractus obligaretur (hoc est ad solam culpam latam) ut habetur l. 1. §. 35. ff. h. t. ita etiam poterit adici pactum, ut v. g. non teneatur restituere depositum, nisi prius sibi solvatur expensæ factæ in rei depositi conservationem, vel nisi prius sibi solvatur aliud debitum, &c. quòd utique assertè depositario aliquam utilitatem, quia sic stimulator deponens ad mutandam solutionem. Falsum ergo est, quòd in deposito nulla conditio appositâ possit in commodum depositarii obligationem restituendi suspendere, prout vulgò supponitur, sed male, ut etiam advertit Arnoldus Rath *ib. 12. cap. 1. lit. e. & f.* De tali ergo conditione loquitur §. 22. objectus, & ideo ad ejus veritatem defendendam nulla est necessitas recurrendi ad Sequestrom.

778. DUBITATUR 2. Si depositum non solum esse ad certum tempus contractum, verum etiam data est depositario facultas utendi re depositâ, an tali casu possit depositarius repositio denegare restitutionem usque ad adventum diei ad quem depositum fuit extensum. Ratio dubitandi & affirmandi est: quia facultas utendi est utique concessa in favorem & commodum depositarii: ergo hoc jus non potest illi in vivo auferri.

Respondet, hoc totum pendere ex mente contrahentium, quo sensu scilicet illa facultas utendi fuerit concessa. Si enim deponens voluit absolute obligari ad non prævertendum tanti temporis usum, tunc si hoc præcisè in utilitatem depositarii fieret, haberet contractus naturam commodati, vel aliquando etiam mutui, ut patet ex alibi dictis. Quodsi usus concederetur pro ipsa custodia, possit habere naturam contractus innominati: *Facio ut facias*: hoc est: facio tibi copiam utendi, ut tu custodias. Ceterum nulla est repugnantia, quominus possit etiam esse contractus depositii, si nempe illa facultas fieret per modum precarii; & nisi aliud exprimeretur, ita præsumeretur facta, ut scilicet tam diu possit uti, quam diu ipsum depositum non revocetur: v. g. si quis libros apud aliquem deponeret, & interim usum permitteret.

779. DUBITATUR 3. Si facultas utendi non esset expressè concessa depositario, an graviter peccaret utendo re depositâ. Ad hoc respondendum est ex principiis a libi traditis, & ex communi Theologorum sententia, non peccaturum, si bonâ fide putaret, non esse in vitium deponentem, quominus utatur. Et hoc nullam potest habere difficultatem, quando talis usus nihil penitus præjudicii afferret deponenti, eo quòd res deposita non redderetur deterius, nec exponeretur periculo periculi, &c. tunc enim esset deponens irrationabiliter in vitium. In aliis verò, ubi fortè posset esse in vitium, aliquando tamen ex circumstantiis potest depositarius ratio-

nabiliter præsumere, ipsum non esse in vitium, v. g. in usu librorum depositorum, tunc utendo non peccaret, excusante eum bonâ fide, etiamsi fortè à parte rei falleretur, quia forte dominus non concessisset usum nisi pro pretio: & tunc, si inde locupletior factus esset, reteretur deponenti solvere pretium usûs, ut adnotavit Lugo *ib. 4. in fine*, qui etiam cum Molina & aliis docet, non peccaturum, si uteretur re depositâ, quæ ipso usu consumitur, v. g. frumento, si moraliter certus est, se posse æquè bonum habere in promptu, quocumque depositum repeteretur.

DUBITATUR 4. An maneat contractus depositii, si quis deponat pecunias v. g. vel aliquam aliam rem fungibilem, hoc est, in numero, pondere aut mensura consistentem, hac lege, ut quidem dominus illius rei transferat in depositarium, nec tamen velit esse mutuum, eò quòd sibi reservet jus revocandi ad libitum, adeoque teneatur depositarius vel eandem rem in specie, vel aliam ejusdem generis (si forte rem depositam consumpsit) restituere. Aliqui, quos refert Emanuel Acosta, videntur velle, quòd talis contractus potius habeat rationem mutui quam depositii, & ideo docent, quòd in eo locum habeat exceptio non numeratæ pecuniz, de qua actum est *tract. 9. cap. de Mutuo.*

780. DICO tamen talem contractum principaliter habere rationem depositii, quamvis habeat aliquid admixtum de mutuo, quatenus transferat dominium rei traditæ, & si res perat, depositario percat, plus tamen habet de natura depositii: nam de mutui conceptu est, ut fiat unice in gratiam mutuatarii; atqui in casu posito non fit in gratiam depositarii, sed potius deponentis, qui suum commodum querit, ut patet: huic enim depositarius primario præstat beneficium, esto per accidens possit inde aliquod emolumentum consequi, v. g. negotiando. Deinde mutuum non potest mutuum ad libitum repetere, ut suo loco dictum. In hoc autem contractu ponimus quòd vi conventionis possit ad libitum repetere.

Denique, in mutuo propriè dicto locum habeat compensatio pro alio debito: at verò in tali deposito non habet locum compensatio, ut in genere de deposito certum est, & constat ex dicendis. Ergo plus participat de deposito quam de mutuo.

Et quamvis P. Molina *d. 523. n. 2.* velit hunc contractum esse mixtum ex mutuo & deposito, debet tamen hæc mixtio non impedire, quin simpliciter ad unam speciem præ alia referatur, sicut Theologi voluntarium mixtum cum Involuntario dicunt esse simpliciter voluntarium.

781. Hinc ergo inferri rectè P. Molina & Arnoldus Rath, contra citatos DD. in tali contractu non futurum locum exceptioni de non nu-

metata pecunia. Hæc enim conceditur in favorem mutuatarii, qui necessitate adstrictus, & obeinendi mutui cupiditate inducitur, ut præcipitanter scribar Apocham de pecunia mutua sibi numerata, antequam numeraretur: quod sanè de depositario, cuius nulla est (ut ponitur) necessitas, & qui non petit pecuniam apud se deponi, sed potius à deponente rogatur, præsumi prudenter non potest. Et videtur hæc illatio conformis legi 1. §. 1. C. de non numer. pec. ibi. [Ideoque sancimus, instrumento quidem depositionis certarum rerum, vel certæ pecuniæ, securitatibusque publicarum functionum, sive in solidum, sive ex parte soluta esse conscribantur, illis etiam securitatibus, quæ post confessionem dotalium instrumentorum de soluta dote ex parte vel in solidum exponuntur, NB. nullam exceptionem non numeratæ pecuniæ penitus apponi.]

781. Videtur mihi hoc ipsum confirmari posse ex casu qui habetur in lege 26. §. fin. ff. h. t. Casus est huiusmodi. Titius quasi depositarius scripsit Sempronio quasi deponenti epistolam hoc tenore. [Titius Sempronio salutem. Habere me à vobis auri pondo plus minus decem, & discos duos, saccum signatum, ex quibus debetis mihi decem: item ex ratione parvis vestri. 10. & quod excurrit.] uno verbo. Faretur scripto, apud se esse deposita v. g. 1000. Sed simul asserit, sibi deberi. 20. queritur à IC. [An ex huiusmodi scriptura aliqua obligatio nata sit, scilicet quod ad solam pecuniæ causam attinet.] ponimus autem, quod reverà nullum depositum accepit Titius à Sempronio. Respondet JC. [ex epistola obligationem quidem nullam natam videri, sed NB. probationem depositarum rerum impleri posse.] Ergo tali non concederetur exceptio non numeratæ pecuniæ: Ergo nec in nostro casu: quia est eadem ratio.

782. Est tamen consideratione dignum (quamvis huc non spectet) quod in illo responso statim addit IC. Consultus. [An autem est quoque qui debet sibi cavere in eadem epistola decem probare possit hoc quod scripsit, iudicem æstimaturum.] Hinc ergo questio nascitur, an sicut Sempronio fas est ex data epistola probare depositum factum, ita etiam e contra Titio fas sit ex eadem probare, sibi deberi 20. vel an Sempronius possit epistolam approbare, & ea uti quantum sibi prodest, reprobare autem, in quantum inde præiudicium patitur: & hoc videtur à ICto supponi: quod tamen possit alicui durum & absolum videri. Videtur enim manifestè iniquum esse, quod eadem scriptura diverso jure censetur, & ab una eademque persona, in quantum sibi favore, approbati, in quantum autem sibi nocet, reprobari, ut constabit ex dicendis de testamentis. Hoc tamen non obstantè sentiendum est cum responso IC. posse hoc fieri in dato casu. Rationem dat Arnoldus Rath c. 1. th. 15. litt. C.

quod nemo in re sua & ad suam utilitatem, rebus idoneus esse possit, bene tamen contra se scribenti crediderit. Sed ut dixi hæc alio spectant.

784. Inferior ex conclusione posita 2. quod huiusmodi depositarius, si esset in mora restituendi, teneretur ad usuras solvendas pro tempore moræ, prout universim de depositario constitutum est: atqui in mutuo hoc non est verum, nisi usura fuerit in stipulationem deducta. Et hoc discrimen fundatur in eo, quod mutuum sit stricti juris, depositum verò bonæ fidei, ut supponitur in lege 24. ff. h. t. Huc facit leg. 25. §. 1. ff. h. t. ubi dicitur. [Qui pecuniam apud se non ob signatam, ut tantundem redderet, depositam, ad usum proprios convertit: post mortem in usuras quoque iudicio depositi condemnandus est.] Et ita etiam sentit Hunnius var. resol. tr. 3. p. 4. q. 2. & VVurmierus contr. 16.

Contra conclusionem ipsam obijci posset ex l. 24. ff. h. t. ubi dicitur: *talem contractum nobilissimos terminos depositi egredi.* Atqui egredi terminos alicuius rei, non est esse intra illos terminos: ergo talis contractus non manet depositum. Respondent interpretes conmuniter, ex eo quod IC. dicat, egredi nobilissimos terminos depositi, plus non velle, quam quod non servet peram rationem depositi, sed præcipere aliquid de mutuo. Ego tamen ingenue fateor, mihi textum videri plus velle, vel ad minimum rem non satis aperte resolvere, sed quasi in dubio relinquere, & ideo ob alios textus claros dicendum esse, quod recte ratio depositi. Textus ita habet. [Nam si, ut tantundem solveretur convenit, egreditur ea res depositi nobilissimos terminos: in qua questione NB. si depositi actio non teneat, cum convenit, tantundem non idem reddi, rationem usurarum haberi non facile dicendum est.] atqui si maneret depositum, esset utique ratio habenda usurarum post mortem: ergo IC. ad minimum dubitabat, an maneret depositum. Et forte ideo dubie respondit, quia, ut supra in simili dixi, tota res pendet ex mente contrahentium, an voluerint celebrare mutuum, an depositum. Et quod quandoque velint mutuum contrahere, supponitur in lege 31. ff. locati. ubi dicitur, in creditam iri, quando quis pecuniam numeratam tradit, ita ut accipiens tantundem reddere teneatur. Breviter, puto id colligendum ex modo contrahendi, an principaliter in favorem accipientis, & erit mutuum, an verò in favorem deponentis, & erit depositum.

785. **DUBITATUR 4.** Vtrum, si deponens rem fungibilem de facultatem tali re utendi, & quod velit contentus esse, si tantundem restituatur, nolit tamen contractum mutui celebrare, an in tali casu dominium rei tradita & deposita statim transferatur in depositarium: vel tunc primum, quando depositarius accepit ipso

facto hanc facultatem, & illam rem utendo consumit. Hoc posterius omnino dicendum videtur cum P. Molina & aliis. Quare tamdiu periculum interius erit deponentis tanquam adhuc domini, quamdiu depositarius illam rem non usurpat, & absumit. Colligitur ex lege 10. ff. de reb. cred. [Quodsi (inquit Vlpianus) ab initio, cum deponerem, uti tibi, si voles, permiserò: creditam non esse, antequam mota sit: quoniam debitum iri non est certum.] Sensus est: non esse certum, quod depositarius consentiat in facultatem utendi, volendo eam licentiam redigere in actum, quia potest velle in natura & obligatione depositi persistere.

Itaque potest quidem eatenus acceptate facultatem utendi, ut postea utendo non agat contra conventionem, sed tamen potest nolle esse dominus tamdiu, quamdiu non actu consumeret, sed primum per ipsum motum & usum velle fieri dominus, & rem suo periculo habere.

Ex allata lege, dum dicit: *si ab initio, &c.* per argumentum à contrario sensu, quod si non ab initio, sed ex post facto primum daretur facultas utendi, infirri potest, depositum transformatum iri in mutuum: imò hoc asseritur in lege 9. præcedente §. 9. [Depositum apud re decem: postea permisit tibi uti. Nerva, Proculus, etiam antequam moveatur, condicere quasi mutua tibi hæc posse, ajunt. Et est verum, animo enim cepit possidere: ergo transit periculum ad eum, qui mutuum rogavit, & poterit ei condici.]

Ratio disparitatis, quare, quando ab initio data est potestas utendi, non transferatur dominium, sicut si postea detur, insinuat ultimis verbis legis: nempe quia depositarius à principio non rogavit sibi credi pecunias, sed potius rogatus est ab altero ut eas custodiret: at verò postea rogavit, voluit ergo habere ut mutuas, & in suum commodum.

786. Posset tamen contra hoc secundum obijci à paritate mandati. Nam si meus procurator accepit ex mandato 1000. à meo debitore: quos mihi debet actione mandati, etiam si ego antequam mihi solvat, illi velim illa mille esse credita, seu mutuata, non propterea transit mandatum in mutuum, neque actioni mandati succedit actio ex mutuo. Ergo nec depositum transformari poterit in mutuum, quando postea conceditur facultas utendi. 3. Transeat antecedens, nego consequentiam, & paritatem. Nam ideo in priorè casu mandatum non potest transire in mutuum, quia de conceptu mutui est, ut pecunia mutuo data fiat de mea tua. Atqui illa pecunia quam mihi debet mandatarius vigore mandati, necdum unquam fuit mea: ergo non potest in ea constitui mutuum. At verò in depositum res aliter se habet, nam pecuniæ domi-

nium manserat apud deponentem, ut dictum est.

Dixi. Transeat antecedens. Nam circa illud sunt leges in iure adeo contrariae, ut in illis conciliandis interpretes aliqui deserpent. Et quidem pro antecedentis veritate stat aperte Africanus in lege 34. ff. mandati, ubi etiam inter mandatum & depositum claris terminis assignat eandem disparitatem, quam jam dedi: lex ita habet. [Qui negotia Lucii Titii procurabat, is cum à debitoribus ejus pecuniam exegisset, epistolam ad eum emisit, quæ significaret, certam summam ex administratione apud se esse: camque creditam sibi se debiturum cum usuris semisibus, questum est, an ex ea causa credita pecunia peti possit, & an usura peti possint. Respondit (Africanus) non creditam: alioquin dicendum, ex omni contractu nudâ pactione pecuniam creditam fieri posse. Nec huic simile esse, quod si NB. pecuniam apud te depositam convenit, ut creditam haberes, credita fiat: quia tunc nummi qui mei erant, tui sunt.] Huic è diametro contrarium asserit Vlpianus in lege 15. ff. de rebus creditis. [Singularia quædam recepta sunt circa pecuniam creditam, nam si tibi debitorem meum iussero dare pecuniam, obligaris mihi, quamvis meos nummos non acceperis: quod igitur in duabus personis recipitur, hoc et in eadem persona recipiendum est, ut N. B. cum ex causa mandati pecuniam mihi debeat, & convenit, ut crediti nomine eam retineas, videatur mihi data pecunia, & à me ad te profecta.]

Dodissimus Arnoldus Rath rejectis aliorum conciliationibus *ib. 46. cap. 1.* quamvis fateatur, non male dicturum aliquem, illos ICtos probabilibus in utramque partem rationibus militantibus dissensisse, tamen ne in iure antynomiam admitteret, censuit, ita componi posse, ut Africanus locutus dicatur de ratione juris, & naturâ mutui attentâ: Vlpianus verò voluerit mutuum ex æquo & bono sustineri propter fideliorem juris, quia brevi manu videtur pecunia ad mandatorem, & ab hoc ad mandatarium pervenisse.

Existimo, nec sic omnem dissensionem tolli: nam Africanus ne quidem hanc æquitatem agnoscit in mandato, quam tamen agnoscit in pecunia à debitore exacta, quæ etiam nunquam fuit creditoris. Nam textu relato adiungit hæc formalia verba. [Item quod si à debitore meo iussero te accipere pecuniam, credita fiat. Id enim benigne receptum est.] Ecce! hic agnoscit æquum & bonum, & negat hoc ipsum de mandato in priorè casu. Nicolaus de Passeribus refert & rejicit octodecim conciliationes, & inter illas etiam hanc jam relatum, quam tribuit Cujacio, *Molina*, Julio Pacio, Treutlero, Ant. Fabro, & aliis, ac tandem desperat. Plura dixi

CONTROVERSIA II.

Quotuplex sit Depositum.

SUMMARIUM.

Diviso Depositi in illud quod est iuris, & quod est conventionale seu facti. 787.

Subdiviso depositi conventionalis in voluntarium & necessarium. 788.

Diviso ejusdem in Depositum simpliciter, & sequestrum. 789.

Subdiviso Sequestri in voluntarium & necessarium. eod.

An Sequestrum necessarium sit species depositi tantquam generis. 790.

Solvuntur argumenta contraria. 791. & seq.

787. **D**ividitur 1. In Depositum quod est iuris, & Depositum quod est facti. Depositum iuris illud dicitur, quod vel ad sistendum usurarum cursum, vel inducendam liberationem effectum apud Magistratum interponitur. De hac depositi specie loquitur Imperator Philippus in lege 17. C. de Mutuo. [Acceptam mutuum forem tum usuris licitis Creditoribus post consultationem offeras, ac si non suscipiant, consignatam in publico deponere, ut cursum legitimarum usurarum inhibeat: quo subsecuto, etiam periculo debitor liberabitur, & lus pignorum tollatur: cum Serviana actio manifeste declaret, pignoris inhiberi perfectionem, vel solutis pecunijs, vel si per Creditorem steterit, quo minus solvantur.] Ex quo textu constat, quod quando creditor recipit accipere oblatam à debitore solutionem, possit eam debitor apud Iudicem deponere (antiquitus etiam apud Ecclesiam, ut in textu dicitur) & sic sistere cursum usurarum, ac insuper creditorem subicere periculo interitus pecunie.

Depositum facti illud est, & dicitur, quod eo animo contrahitur, ut depositarius ad factum sive ad custodiam obligetur; solent conventionale etiam appellari, & est illud, quod inter privatos est consuetum ac familiare.

788. Depositum Conventionale seu Facti subdividitur in voluntarium & necessarium. Per voluntarium intelligitur illud, quod contrahitur absque urgente presente necessitate, mox explicanda. Necessarium verò, ad quod urget instantis necessitas & morale periculum tempore pendendi, nisi deponatur in custodia alicujus, alioquin non deponitur. Exempla hujus necessitatis habentur lege 1. §. 1. ff. h. r. Prætor ait, quod neque tumulibus, neque incendiis, neque rutine, neque naufragii causa depositum sit, &c. & §. 2. ponitur ipsa divisio. Merito hæc causas deponendi separavit

Prætor, quæ continent fortuitam causam depositionis ex necessitate descendenti, non ex voluntate proficiscentem. & §. 3. ad depositum necessarium requiritur, ut non ex alia causa deponatur, quam ex necessitate.

Est autem diversus utriusque effectus. Nam qui voluntarium depositum perdidit restituere teneatur, condemnatur solum in duplum: qui vero necessarium, condemnatur in duplum. Sic enim ait Prætor l. c. Ex earum autem rerum, quæ supra comprehense sunt, in ipsum in duplum iudicium dabo. Ratio indicatur §. 4. [Quippe cum quis fidem eligit (absque necessitate) nec depositum redditur, contentus esse debet simpli, cum vero exstante necessitate, deponat, crescit perdidit crimen, & publica utilitas coercenda est, vindicanda Republicæ causa: est enim inutile, in causis huiusmodi fidem frangere.] Vult dicere Ulpianus: quod necessitatem ad depositionem, sit majori commiseratione dignus, & ideo major in depositario peridia, adeoque merito puniendæ condemnatione in duplum. Vnde, ut §. 2. relato habetur: si causa necessitatis non est adæquata, v. g. si quis profecturus Romam elegerit Titium in depositarium rerum suarum: deinde repente oritur incendium, quo fit, ut eadem res deponatur hoc momento, foret citius quam si non esset ortum, apud eundem Titium, si Titius fidem non præstet, non condemnabitur in duplum.

789. Dividitur Depositum 2. In illud quod dicitur Sequestrum, & aliud, quod retinet nomen generis, & simpliciter Depositum dicitur: quod quidem sapius fit, ut uni speciei nomen generis approprietur, v. g. Adoptio est genus ad arrogationem, & adoptionem specificè sumptam: Cognatio est genus ad Agnationem, & Cognationem specificè sumptam. Ille apud quem res sequestratur, dicitur Sequester. l. 110. ff. de V. S. [Sequester dicitur, apud quem plures eandem rem, de qua controversia est, depofuerant, distul ab eo, quod occurrenti, aut quasi sequenti eos, qui contendunt, committatur.] De Etymologia non est operæ pretium multum contendere cum Alciato, qui cam perstringit, dummodo rem ipsam teneamus.

Sequestrum subdividitur in Voluntarium & Necessarium, non eo sensu, quo Conventionale Depositum divisum est, sed alio. Voluntarium dicitur, quando litigantes mutuo consensu eligunt aliquem, apud quem res litigiosa interim dum lis durat, deponatur, reddenda victori, lite finita. Necessarium est, quando à Iudice compelluntur, & coguntur rem deponere apud aliquem tertium. De prioribus e. voluntario, certum est, quod sit species Depositum.

790. De Sequestro necessario dubitatum est, an sit species Depositum tantquam generis. Negantur aliqui, inter quos Bocerus in §. 2. n. 67. Communior tamen sententia affirmat, & est confirmat

formior modo loquendi, quem ipsa Iura obtulerunt; dum in genere Sequestrum vocant depositum, & frequentissime dicuntur litigantes apud Sequestrem deponere, ut patebit ex seqq. imò ipsa actio quæ contra sequestrem datur, vocabulum commune retinet, & dicitur Actio depositi sequestraria. l. 12. §. 2. ff. h. r. Cum sequestre rebus agatur Depositi sequestrariæ actione, quam & in heredem ejus reddi oportet. Si ergo Sequestrum in genere est species Depositum, quævis sequestræ species in quas subdividitur, etiam erit Depositum, nam quod convenit speciei subalterne, convenit etiam speciei infimæ, ut Logici norunt. Verum, optima communis sententia probatio est, quod nihil ostendi possit, in quo deficiat à Contractu Depositum.

791. Obijcit ergo Bocerus 1. In Contractu quovis requiritur consensus. atqui in sequestro necessario non requiritur consensus. quia etiam invitit litigatoribus res ex voluntate Iudicis sequestratur. Ergo sequestrum non est contractus. 2. Negando minorem. Nam licet à principio non consentiant, & sint invitit, quod Iudex mandat sequestrum, postquam tamen Iudici parendum est, consentiunt, & contrahunt tacite, vel expressè cum sequestre, quem sibi habent obligatum. Exemplum apertum est in Matrimonio: ad quod sæpe aliqui (ut defloratores) compelluntur metu Censurarum vel alio ad contrahendum, & tamen postea contrahunt verè Matrimonium, habentque sufficientem consensum.

Obijciunt 2. Sequestri materia potest esse res immobilis, non item Depositum. Ergo sequestrum non est depositum. 3. Secundum membrum antecedentis esse contrarium, de quo dicitur infra, pro nunc distinguitur. Depositum quoad omni speciem materia non potest esse immobilis, transeat aut. depositum quoad unam speciem, negatur. Et est sane argumentum simile huic. Animal non est rationale, Homo est rationalis, ergo homo non est animal. Vbi major habet sensum præcisivum ex parte subjecti, & tunc est vera, sed mala consequentia. Nam ut consequentia teneatur, deberet major esse universalis negativa: Nullum animal est rationale. & tunc est falsa. & sic etiam falsa hæc: Nullum Depositum potest esse rei immobilis. etiam si demus, depositum voluntarium non posse esse in re immobili. Vides, quam facile decipi possint, qui Logicam ignorant.

792. Obijciunt 3. Contractus semper est ad minimum inter duos. Sequestrum potest ab uno solo litigantium constitui, ut habetur l. 9. §. Labeo. ff. de dolo. ibi. [Si oleum tuum, quasi suum defendat Titius, & tu hoc oleum deposueris apud Seium, ut is hoc vendiderit, & pretium servaret, donec inter vos iudicaretur, cuius oleum esset, neque mandati, neque sequestrariæ Seium convenire poteris, nondum impleta conditio-

ne depositionis: de dolo adversus Titium agendum.] 2. Negando minorem, ad quam probandam ineptè prioris adducitur hic textus. quasi verò non inter deponentem & Seium sequestrem contractus celebratus esset, qui utique sunt duo & non unus. Etiam si Seius non consensisset. Ceterum, lex non dicit, Seium non consensisse; nam si nullo modo consensisset, non fuisset reverè validum sequestrum, ut omnes fatentur: & sic objectio procederet de subjecto non supponente. Dicendum igitur, supposito quod reverè fuerit sequestrum, Titium quoque consensisse, ut apud Seium deponeretur. Quod autem sequestrum requiritur, ut res à pluribus deponatur, constat ex ejus definitione, & Iuris apertis. sufficit lex 17. ff. h. r. Licet iam plures, quam unus deponere possint, attamen apud sequestrem non nisi plures deponere possunt.

Obijciunt 4. Sequestrum necessarium sæpe in æde sacra deponitur, vel in loco publico. atqui cum æde sacra non contrahitur, nec cum loco publico. Ergo sequestrum necessarium non est contractus. Argumentum nec tyrone dignum. Quasi verò non essent administratores, & Præpositi Ecclesiarum, qui depositum sequestrari permitunt. Cum his utique potest fieri Contractus. Sed nunc de Sequestro specialius agamus.

CONTROVERSIA III.

De sequestro in specie.

SUMMARIUM.

AN Sequester per sequestrationem fiat possessor. 793.

Conciliatio legis 17. §. 1. ff. depositi. cum lege 39. ff. de acquir. possess. 794.

Solvitur argumentum Communi. 795.

Quosque licet a Iudice decernere sequestrum necessarium. 796.

An solum habeat locum in sequestratione pecunie non faciendæ prohibitio sequestrandi. 797.

An etiam Iure Canonico prohibeatur. eod.

Solvuntur argumenta adversariorum. 798.

An sequestratio facillime admittatur in mobilibus. 799.

Primes casus quo licita est sequestratio Iudicis ex lege 7. ff. qui falsitate. eod.

Secundus casus ex lege 1. §. 1. C. de affectu. 800.

Tertius, ex lege 5. C. quorum appellatione, non recip. 801.

An in his casibus etiam fructus sequestrandi. eod.

Quartus, ex Constit. Caroli V. 802.

Quintus, ex lege 20. C. de agricolis. 803.

Sextus, ex Clement. un. de sequest. poss. 804.

Septimus, ex capite 2. de dolo & contumac. 805.

An litiganti non habenti decernenda sint alimenta ex re sequestrata pendente lite. eod.

Ad quid obligetur Sequester. 306.

An oblata idonea cautione sit relaxandum sequestrum. 307.

Quomodo Sequestrum finitur. 308.

Quanam actio competat ex Sequestro. 309.

Quomodo sequestrum differat ab arresto. 310.

An prohibita sequestratione super sit aliud remedium pro securitate actoris. eod.

795. **QUÆRITUR** 1. An sequester per sequestrationem fiat possessor, ita ut deponentes transferant possessionem in illum, ipsi verò delinant possidere, adeoque usufructio ipsi non curat. Imprimis Iure Bavarico *L. R. tit. 19. a. 11.* videtur requiri, ut partes expressè conveniant ut usque ad finem iudicii neutra pars possideat. De iure communi ergo loquendo,

Exstant in Digestis duo textus in speciem sibi admodum contrarii, multumque negotii fecere Iuribus interpretibus ante hac, nunc autem RR. in eorum conciliatione ferè conveniunt.

Primus ergo textus est ICi Florentini in lege 17. §. 1. ff. h. t. ubi videtur clarè poni affirmativa, nempe quod transeat possessio in sequestrum. [Rei deposita proprietaria apud deponentem manet, sed & possessio, nisi NB. apud streum deposita est. Nam cum demum sequester possidet: id enim agitur eà depositione, ut neutras possessioni id tempus procedat.] Ita Florentinus. Audiamus jam Iulianum.

Iulianus itaque in l. 39. ff. de acquir. possess. Sic statuit. [Inte esse puto, quàm mente apud sequestrum deponitur res. Nam si omittenda possessionis causa, & hoc aperte fuerit acceptum, ad usufructum possessionis eius partibus non procederet. At si custodia causa, deponatur, ad usufructum in eam possessionem victori procedere.] Quomodo ergo non expressè convenerit, in ipsa possessio sit deposita, adeoque interrupta ex parte possidentium, tunc manet & continuatur possessio in ordine ad usufructum deponentem, qui prius verè possederat, adeo ut pendente lite possit usufructum complere.

Subscribendum est in hoc puncto cum communiore DD. Iuliano, & dicendum quòd nunquam possessio acquiratur sequestri, & delinat in deponente, nisi hoc expressè convenerit, ut ipsa possessio de qua litigatur penes quem sit, sit in sequestrum deposita, adeoque in sequestrum translata. Probatur autem ulterius. Quia nemo presumitur velle à se abicere possessionem, nisi hoc manifestet, est enim possessio jus à iudice, quod nemo censetur jactare velle, quando

non servit ad finem intentum, atqui depositum non requirit hanc possessionis translationem, ut pater non solum in eo quod non est sequestrum, verum etiam in sequestrum necessario, in quo etiam adversariorum precipui, ut Bartolus, Salicetus, Felinus, Schneidevvein, Gail, alique plures farentur, non tranfire possessionem in sequestrum, cum unice fiat custodia causa, ad cavendam varia inconvenientia, rixas, &c. inter partes, nisi res alteri custodienda traderetur. ergo nisi deponentes aliud expressè velint, illud solum agere voluisse censendi sunt, quod est de ratione depositi.

699. Rejctis variis & divinatoriis conciliationibus quæ apud Nicolaum de Passeribus videri possunt, expedita valde est, quam ut dixi RR. communiter amplectuntur, nempe responsum Florentini non asserere, quòd universim possessio transeat in sequestrum, sed tunc solum, quòd ipsa possessio utpote litigiosa apud sequestrum voluntarium deponitur. Adeoque in textu relato vox *deposita*, non ad rem depositam, sed ad possessionem (quæ vox immediatè est) referenda est. Hoc totum autem affirmativam Iulianus, qui solum magis exprimit, quòd partes litigantes debeant hoc expressè agere & approbare, quòd nolint ipsi possidere, nec sibi remedia possessoria competere, nec usufructum percipere posse, dum is pendet: quòd quidem fieri sæpe expedit, ad varia incommoda præcavenda, ut dictum est.

Hanc conciliationem Arnoldus Rath c. 1. th. 25. confirmat ex eo, quòd in lege 17. citata (quæ est Florentini) habeantur hæc verba: tum demum sequester possidet, Cum A. D. E. M. DIMISSA EST POSSESSIO. quæ tamen verba in nullo exemplari reperire potui: & si exstant, res esset expedita.

796. Objicit Connanus lib. 7. Conventat. Iur. Civil. c. 4. Si possessio non semper transferretur in sequestrum, frustra prohiberetur servus rem Domini sui in sequestrum sine consensu Domini ponere. atqui prohiberetur lege pen. ff. h. t. [Servus tunc pecuniam cum Actio in sequestrum deposuit apud Maximum, eà conditione, ut ea tibi redderetur, si totum esse probasset, si minus, ut Actio redderetur, posse dixi cum eo apud quem deposita esset, incerti agere, id est, ad exhibendum, & exhibitam vindicare, quia servus in deponendo tuum Ius deterius facere non potuisset.] Sequela probatur: quia servus potest ignorante Domino rem Domini deponere: ergo etiam possit in sequestrum deponere, nisi possessio transferretur. Ad hoc argumentum respondendo negando sequelam, & ad probationem negando consequentiam, & paritatem. Quòd possit servus rem Domini eo ignorante deponere depositum specitè dicto, hoc est, non sequestrum, habetur l. 1. §. 27. ff. h. t. Non solum si servus meus, sed & si

is qui bonâ fide mihi serviat, rem deposueris, æquum erit dari mihi actionem, si rem ad me pertinentem deposuit. Quòd autem ex hoc non valeat consequentia ad sequestrum, & servus non sit permittitur deponere res Domini apud sequestrum, probatur ex generali regula, quòd servus possit Domini conditionem facere meliorem, non autem deteriorem. l. 133. ff. de R. I. Melior conditio per servos nostros fieri potest, deterior fieri non potest. Iam verò, etiam si non transferret possessionem in sequestrum, adhuc tamen deponendo apud sequestrum faceret conditionem Domini peiorem, quia adhuc Ius Domini peius fieret, & dicitur in lege 31. iam recitata: nempe quia per huiusmodi sequestrum Dominus impediretur rem sequestratam vindicare, vel agere ad exhibendum: cogere enim expectare finem iudicii, & donec adversarius servi succumberet in probando rem suam esse: nam sequestrum hanc in se conditionem habet: ut tunc primum res reddatur, & quidem ei, qui suam esse probaverit.

795. **QUÆRITUR** 2. Quosque licitum sit Iudici decernere sequestrum necessarium. &c. De hoc extat legem unicam C. de prohibita sequestratione pecunie. [Quoties ex quolibet contractu pecunia postulat, sequestrationis necessitas conquiretur. Oportet enim debitorem primo convinci, & sic deinde ad solutionem pulsari: quam rem non tantum Iuris ratio, sed & ipsa æquitas persuadet, ut probationes secum afferat, debitoremque convincat pecuniam petiturus.] Ità Imperatores Honorius & Theodorus.

Prohibitum est itaque Iudicibus sequestrum partibus imponere regulariter loquendo, quamvis actor non probaverit, alterum esse debitorem.

Dixi: Regulariter loquendo: Nam plures casus excepti sunt, de quibus postea. Ius Bavaricum *L. R. tit. 19. a. 4.* ius super statuit, ut si extraneus exceptos Iudex sequestrum imposuerit, & ipse, & pars impetrans sequestrum, debeat à Magistratu superiore puniri, & præterea in expensam, & dampni reformationem condemnari. Circa hanc prohibitionem ulterius

797. **QUÆRITUR** 3. An solum habeat locum in sequestratione pecunie non faciendâ, vel an etiam prohibeatur aliarum rerum, imò ipsius rei litigiosæ sequestratio. Ratio dubitandi est, quia textus, imò & ipsa Rubrica tantum loquuntur de pecunia. Nihilominus ex recepta Interpretum sententia extenditur ad aliarum rerum sequestrum, ob rationis paritatem, quam paritatem agnoscit implicitè ipsa lex, dum ait: *Ipsa æquitas persuadet, ut probationes secum afferat, debitoremque convincat pecuniam petiturus.* Et Ius Bavaricum aliam rationem insinuat, quia generaliter prohibitum est, processum ab executione inchoari. Ratio æquitatis elegantior

Christ. Haun. de Just. Tom. IV.

ulterius declaratur ab Arnoldo Rath th. 28. primum, quòd affirmatio actoris, qui intendit rem petitam sibi deberi, nihil in re ipsa muret, si falsa est: cum igitur fieri possit, ut sit falsa, nec certè de ea qualis sit, ante subsecutam probationem constare queat: æquum est, propter eam nihil in Iure rei conventi immutandum esse. Deinde cum actor sibi intendit deberi, & res negat, neutro probante quòd dicit, hætenus apparet, utriusque partem esse causam, indeque meliorem manere conditionem possidentis, aut potius partem esse effectum cause apud utramque partem, ut qui prius non possideat, nec jam possessionem adipiscatur, qualis est actor: & contra ante possidens, etiam nunc possessionis commodis fruatur, qualis est ipse reus. & hoc sensu accipiendum est, quòd in lege 128. ff. de R. L. caveatur: *In pari causa possessor potior haberi debet.* nempe ut suo loco maneat possessio, ut dicitur §. 4. *Inst. de Interd.*

Non solum autem in Iure Civili, sed etiam Iure Canonico huiusmodi sequestratio in cap. 2. de sequestrat. possess. & fructibus improbari putatur. Verum, hic locus potest ab adversariis (qualis est Cuiacius, & Fornerius) facile eludi, quòd fuerit ibi specialis causa tollendi sequestrum, nempe abusus in distrahendis fructibus: nam cum de sequestrato relatum esset, quòd fructus medio tempore perceptos pro suo distrabant libito voluntatis, subjungitur: [Quocirca mandamus, quatenus, si est ita, facientes fructus sequestrati prædictos, si quid de ipsis per eos distractum inveniatis, in statum pristinum revocetis.] Ergo si non fuisset ita, & nihil fructuum distractum fuisset, non improbat fuisset sequestratio. Et ita hoc capitulum videtur mihi intellexisse etiam Vivianus in suo Rationali, ut legenti patet. Vnde subjungit, casum huius capituli esse unum ex exceptis à regula generali, quia sequestratio prohibetur in lege un. C. citata, quòd idem dicendum est de casu qui habetur in c. 1. ubi ratione scandali revocatur mandatum de sequestro. Quæste Harpprecht, VVidman, & ante hos plures alii minus rectè mihi supponere videntur, ex hoc capitulo probari indubitè prohibitionem sequestris.

798. Sed videamus, quibus argumentis adversarii inducantur ad negandam hanc prohibitionem, saltem loquendo de sequestratione aliarum rerum, quam pecunie. Et quidem quoad primum & præcipuum argumentum jam est responsum, nempe quòd non obstat, textum loqui de sola pecunia. Accedit, quòd in Iure scriptis etiam corpora veniant nomine pecunie, ut habetur l. 178. ff. de V. S. ibi. *Nam corpora quoque pecunie appellatione continentur, nemo est qui ambigat.* Cum ergo æquitas prohibendi procedat in corporibus æque ac pecunia numerata, nihil obstat, quominus in lege un. corpora quoque nomine pecunie comprehendantur.

Kk

Objis

Obijciunt 2. Imperatores in d. l. un. loquantur de debito ex contractibus: talia autem debita petuntur solum actione personali, & non reali. Ergo non prohibetur sequestratio rerum quas actor petit actione reali. *z.* ex dictis: non propterea restringi prohibitionem ad illas tantum actiones personales, quia aequitas & ratio est eadem, & per vulgaria, ratio est anima legis, & aequitas ius supplet. atqui ubi est eadem ratio, quae in ipsa lege ponitur, ibi debet esse eadem iuris dispositio.

Obijciunt 3. Quia ordo titulorum praecedentium & subsequendum videtur indicare, quod lex unica tantum loquatur de sequestro pecuniario. *z.* 1. Ordinem titulorum non esse tam accuratum, ut quidquam inde concludi possit: quod non est opus probare, cum cuius obiter in iure versato hoc facile, & saepe dolenter innotescat. *z.* 2. Cum Harpprecht, quin imo ex ordine titulorum libri 4. potius constantem sententiam confirmat. Siquidem in titulo de Suffragio qui immediate praecedit tit. de sequestro non solum tractatur de rebus, pondere, numero & mensura consentientibus, suffragii causa datus, verum etiam de ceteris corporibus, tam immobilibus, quam mobilibus, & se moventibus. Item titulus de Condict. indebiti immediate sequens, omnes omnino res, immobiles, mobiles, & se moventes complectitur, & quae omnes in conditionem indebiti veniunt. Est ergo, vel certe videri potest mera libido novitatum introducendarum, & contradiendi, huiusmodi nimis questibus argutis a communi doctrina divortium facere. Cujusmodi est etiam illa divinatoria subtilitas de correctione legis 1. Codicis Theodosiani, qua lege in uno casu admittebatur pecuniae sequestratio necessaria: ergo, inferunt, hanc casum voluit lex un. Codicis prohibere. concedo hanc consequentiam: quid inde? ergo nullum alium casum? inepta consequentia: quasi verò lex correctoria non possit se extendere ultra id, in quo contradicit formaliter antiquiori legi.

Obijciunt 4. Quilibet est rei suae moderator & arbiter: ergo actor, qui dicit rem esse suam, potest petere sequestrum, & erit illi praestandum. Distinguo antecedens. si constet, absque contradictione, rem esse meam, possum prohibere de ea disponere, concedo, secus nego. Et retorquetur. Nam & reus qui possidet, dicit esse sibi ius possidendi: ergo hoc recusante sequestrum, debet omitti. erit ergo bellum utriusque iustum, si bona esset argutatio adversariorum. sed hoc est absurdum: ergo possessor est in possessione relinquendus.

Obijciunt 5. Et conantur ostendere, diversam esse rationem, ob quam debebat prohiberi sequestratio pecuniae aliarumque rerum in quantitate consentientium, non item aliorum cor-

porum, nempe, quia alia corpora possunt petri, nisi sequestrantur, non item quae in quantitate consistunt. Sed nescio, quo sensu dicant, quantitatem non posse petri. Verum, quocumque sensu id dicant, negatur suppositum argumenti, quasi hic sit praecipuus finis sequestri necessarii. Praecipuus illius finis est, ne actor reddatur inanis & elusoria, si forte debitor rem litigiosam absumeret, & sic fieret non solvendo. hic finis in omnibus procedit, & ideo pari passu in omnibus est admittendum sequestrum, sed non nisi postquam actor ius suum probaverit, & de debito constiterit.

799. Dixi supra esse casus aliquos a communi regula & prohibitione sequestri necessarii exceptos, quorum praecipuos, & in usu frequentibus occurrentes referam. Et universum quidem dicendum est, facilius huiusmodi sequestrum admitti in actionibus, quibus res mobilis petitur, quam quibus res immobilis, quia in rebus immobilibus non est tam facile & frequens interventionis periculum, atque in mobilibus.

Primas casus sumitur ex lege 7. ff. Qui satis dare cogantur, ubi §. 2. dicitur. Si satis datum pro re mobili non sit, & persona suspecta sit, ex qua satis desideratur apud officium deponi debet, si hoc iudici fuerit, donec vel satisfactio detur, vel lis finem accipiat. ex quo textu colligant Interpretes cum glossa, quod si ex persona litigantis periculum sit, ne vel cum re aufugiat, vel rem dilipet, &c. sequestranda sit res litigiosa. Et quidem iure Bavarico habetur hic casus magis expressus *lit. 19. a. 4.* ubi ponitur primo loco: si periculum esset, quod possessor rei litigiosae tempore litis rem litigiosam dilapidaret, vel absumeret, vel intrerit fineret, &c. Porro, non sufficit, ab actore dici personam taliter esse suspectam, sed debet hoc probare. Et ita observari in Camera Spirensi testatur Gail *lib. 1. observ. 127.* apud quem plura de hoc videri possunt.

800. Secundus casus colligitur ab Interpretibus ex l. 1. §. 1. C. de assertione tollenda. ubi dicitur. [Super peculio etiam eorum, vel aliis rebus aut causis veterem defensionis observationem tollimus: praecipientes eorum tantissimo modo peculia, qui ex possessione servitutis super libera conditione litigant, aliasque res quae vindicantur, in tuto pro dispositione iudicis collocari.] Itaque si Dominus in servitutum revocat eum quem pro mancipio possederat, sed is in libertatem proclamavit, servi peculium est sequestrandum, donec de libertatis causa fuerit iudicatum. Ratio est, quia licet servus Domino utpote possessori restituendus sit, æquum tamen non est, peculium eidem Domino tradi priusquam docuerit, se Dominum esse: ut tamen utrique consulatur, in sequestrum deponitur.

801. Tertius casus desumitur ex lege 5. C. Quorum appellationes non recipiuntur. [Ab executione appellari non posse, satis & iure & constitutioni

tionibus certum est, nisi forte executor sententiae modum iudicacionis excedat. à quo si fuerit appellatum, executione suspensa decernendum putamus, ut si res mobilis est, ad quam restituendam executoris opera fuerit indulta, appellatione suscepta, possessori res eadem detrahatur, & sequestro idoneo collocetur, reddenda ei parti, pro qua facer cognitor iudicaverit. Quod si de possessione, vel de fundis executio cessaverit, & eam suspenderit provocatio, fructus omnes, qui tempore interpositae provocacionis capti, vel postea nati erunt, in deposito collocentur, iure fundi penes eum qui appellaverit, constituto. Itaque si debitor jam condemnatus (sententiã jam in rem iudicatam progressã) ab excessu executionis appellaverit, appellatione receptã res litigiosa est sequestranda.

Circa hos casus insuper addendum est, etiam fructus rei immobilis sequestrandos esse, si à possessore dilapidentur, aut dissipentur. l. 21. §. 3. ff. de appellationibus recipiendi. [Idem Imperatores rescripserunt, quamvis usitatum non sit, post appellationem fructus agri, de quo disceptatio sit, deponi, tamen cum popularentur ab adversario, æquum sibi videri, fructus apud sequestrum deponi.] Semper autem subintelligendum est, nisi possessor de dilapidatione suspectus, idoneam cautionem praestiterit, quod quidem iure Bavarico constitutum est *lit. 19. a. 5.*

802. Quartus casus (qui iure Bavarico est tertius, nam hoc iure tantum tres casus admittuntur: primus de periculo depopulationis, vel dilapidationis: secundus de suspecto de fuga: & tertius iam referendus) est, si utraque pars litigantium contendat se possidere, & subit armorum periculum (ut facile subest apud Illustres immediate Imperio subiectos) tunc potest fieri rei litigiosae sequestratio, ut habet Constitutio Caroli V. & Ferdinandi super litigiosa sive momentanea possessione in Comitibus Vormalienibus & Augustanis, Anno 21. 48. & 55. promulgata. Hoc ipsum tamen iure Bavarico 2. 4. ita limitatur, ut non sit ad sequestrum veniendum, si lis circa possessionem litigiosam momentaneo iudicio possessorio decidi possit, inhibitione factã succumbenti, ut victorem in possessione momentaneo iudicio obrentã nullatenus turbet, vel molestat, donec in plenario iudicio possessorio iudicetur.

Quod si unius possessio certa sit, & alius eum turbet, etiam si subest armorum periculum, non est facienda sequestratio, cum nemo ob alterius contradictionem nudam suã possessione privandus sit, sed Superiori competat aliis remediis turbatorem compescere, & possessorem in possessione tueri.

803. Quintus casus colligitur ex lege 20. C. de Agricolis & Consis. Quando inter Dominum & Colonum est lis de dominio rei, quo ca-

su, si colonus eorum averit de restituendis fructibus satisfacere, fructus sequestrandi sunt. Hac est summa illius legis longiuscula. Cui tamen videtur esse contraria lex 25. C. de locato & conducto. ex qua videtur inferendum, sequestrum ideo non esse locum, quia colonus seu conductor seu censuus non potest Domino, aut locatori questionem dominii referre, sed debet prius possessionem restituere, & postea de proprietate litigare. Pro conciliatione respondent communis Interpretis, hanc posteriorem legem procedere, quando de locatione constat, nec eam colonus diffidetur; priorem autem loqui de casu, quo colonus negat, se rem habere à Domino, neque aliter de locatione constat, quam ex assertionem domini seu locatoris, & tunc ad sequestrum procedi potest.

804. Sextus casus est, quando duo super beneficio litigant, quorum neuter per triennium pacifice possedit, & à sententia fuit appellatum. Clementina unice de sequestro. poss. [Ad compescendas litigantium malitias definitum, ut unã contra possessorem definitivã sententia super beneficio apud sedem Apostolicam duntaxat in petitorio, vel possessorio promulgata beneficium ipsum, etiam si dignitas vel personatus existat, & curam habeat animum, à possessore huiusmodi (dum tamen triennio pacifice ab eo ante possessionem non fuerit) per locum ordinarium apud aliquam personam idoneam sequestratur, quae plenam de ipso & debitam curam gerens, id quod de fructibus ipsius (debitis ejusdem supportatis oneribus) superesse contigerit, illi restituat, qui finalem in causa victoriam obtinebit.]

805. Septimus casus desumi potest ex c. 2. de Dolo & contumacia. ubi dicitur, mitius actum esse cum contumacia, per sequestrum, cum potuisset ad adversarium per primum decretum mitti in possessionem, quod fuisset durius. Unde colligitur, ita fieri posse cum eo, qui contumaciter abest ad iudicium vocatus. Ceterum, in hoc capitulo illud sequestrum incidenter refertur, & nec approbatur, nec improbatur. Est tamen bona ratio à maiore ad minus. Si enim Iudex potest id quod est durius, quidni possit id quod est mitius?

Omitto referre alios casus, quia iura vel possunt intelligi de sequestro voluntario, vel debent revocari ad unum ex dictis, vel loquantur non de sequestro proprie dicto, sed de curatore bonorum, qualis habetur in *lege 1. §. 10. ff. de Collat. bonor.* [Si frater cavere non possit, curator portiois ejus constituitur, apud quem referenda pecunia collocetur, ut tunc demum recipiat, quod redactum est, cum bona propria contulerit.]

QUÆRITUR nunc 4. Si facta per Iudicem sequestratio, pars litigans quae sequestrum passa est, non habeat aliunde compen-

tem sustentationem, nec unde licis expensas solvere possit, quaeritur, inquam, an lite adhuc pendente, et sumptus ad licem & necessaria alimenta ex re litigiosa sequestrata sint suppeditanda. *Re. affirmativè cum communi sententia.* Ità sanè æquitas suadet, neque altera pars potest conquiri, tum ob licis incertitudinem, tum quia hoc ipsum illi præstaretur, si in eum casum de-veiret.

806. QUÆRITUR 5. Ad quid sequestrer obligetur. *Re. Generaliter ad id teneri, quod vit bonus in re aliena administranda solere præstare, est enim constitutus depositarius à Iudice.* Tenetur ergo rem depositam diligenter ac fideliter custodire, nequid ipsius dolo aut lata culpa incommodi capiat. Item tenetur colligere fructus, eosque alioquin periculosos, distrahere, pretium inde collectum, si commodè possit, pro usuris credere, reddere rationes, ac lite finitâ vincenti rem sequestratam cum fructibus restituere. Imò iure Bavarico art. 2. videtur amplius quam communis depositarius obligari, dum obligatur ad transigendum cum parte læta per notabilem negligentiam. Quare ad minimum videtur illi levis culpa præstanda.

807. QUÆRITUR 6. An oblata idonea cautione de re litigiosa conservanda & restituenda sit relaxandum sequestrum. *Re. Affirmativè, per textum supra relatum ex lege 7. §. 2. ff. satisfactio cogatur.* quod tamen intelligendum est, si per satisfactionem æquè benè consultum est adversario, ac per sequestrum. An autem, deficiente cautione seu satisfactione idonea (qualis de jure est quæ fit vel pignoris vel fideiussoribus datis) etiam admittendus sit ad juratoriam, majus dubium est, & affirmativa à gravissimis viris apud Hatpprecht relatis n. 169. defenditur, si sit vit integra vitæ, ac probatæ existimationis. Mihi tamen res est valde dubia, nullè que dicere, in vitro adversario non posse admitti. Neque moveret textus legis 1. §. 2. C. de assert. toll. quem Hunnius adducit. Loquitur enim de casu in quo est specialis ratio favore libertatis, & sic habet. [Omnes vero qui pro libertate periclitantur, si quidem possunt fideiussorem dare, eum exigunt. Sin verò reverà datio ejus impossibilis est, hocque iudici manifestè ostendatur, juratoris cautioni committi.]

808. QUÆRITUR 7. Quomodo sequestrum finitur. *Re. Finiri 4. modis.* Primò per litis reminationem, quando videlicet sententia lapsu fatalium, hoc est, intermissa appellatione, transit in rem indicatam. Secundo finitur, si ex iusta causa à Iudice approbata sequestrer renunciet sequestro: qui modus finientis describitur accuratè in l. 5. §. 2. ff. h. t. [si velit sequestrer officium deponere, quid ei faciendum sit? ait Pomponius, adire eum Praetorem

oportere, & ex eius auctoritate denuntiatione factâ his, qui eum elegerant, ei rem restituentiam, qui presens fuerit: sed hoc non semper verum puto. Nam plerumque non est permittendum, officium quod semel suscepit, contra legem depositionis deponere, nisi iustissimâ causâ interveniente: & cum permittitur, ratio ei res restituenda est, qui venit (id est, qui coram Iudice comparuit,) sed oportet eum arbitrari iudicis apud eum aliquam deponi. Qui textus etiam videtur loqui de sequestro voluntario, eo quòd loquatur de sequestre electo à partibus (quamvis reverà talis electio non pugnet cum sequestro necessario, quia possit iudex cogere ad aliquem eligendum) tamen multò magis debet intelligi de sequestro necessario, nam officium ex mandato magistratus suscepto, non potest sine huius consensu deponi. In voluntario tamen sequestro non dubio quin partium consensu, etiam absq; urgente causa possit rem sequestratam ipsis partibus restituere: nec enim volentibus fieret injuria. Tertio finitur sequestrum purificatâ conditione sub qua facta est sequestratio, vel adveniente die in quem res litigiosa fuit à sequestre accepta. Quarto finitur morte sequestris, si quidem personæ industria electa est.

809. QUÆRITUR 8. Quenam actio ex contractu sequestris competat. *Re. Conformiter & cum proportione ad actiones ex deposito specifico descendentes (de quibus infra) datur actio depositi sequestraria directa, & contraria. Directa competit victori in causa controversa, adversus sequestrerem, ut rationes reddat, remque restituat cum omni causa, h. e. fructibus, accessionibus, &c. perceptis. l. 1. §. 24. ff. h. t. [Et ideo & fructus in hanc actionem venire, & omnem causam, & partum, dicendum est, ne nuda res veniat.] Quod si nihil convenit, ubi res exhibenda sit, denuntiandum est ei, ut apud Praetorem exhibeat, inquit Ulpianus l. 5. §. 1. ff. eod. quod intelligendum, si res est exhibenda necdum lite finitâ. Datur etiam hac actio contra heredem sequestris l. 12. §. 2. ff. h. t. [Cum sequestre rectè ageretur depositi sequestraria actio, quam & in heredem ejus reddi oportet.] Ad heredem partium etiam transire constat ex generalibus.*

Contraria depositi actio sequestraria datur sequestris, ad consequendos sumptus & damna. l. 5. pr. ff. eod. Ei apud quem depositum esse dicitur, contrarium iudicium depositi datur. Datur etiam heredi sequestris, & contra heredem sequestratium.

810. QUÆRITUR 9. Quomodo sequestrum differat ab arresto. *Re. Hunnius 4. differentias enumerat q. 11. in Treut. 1. Arrestum ab impediendo & interdicendo nomen habet. Sequestrum à fide & conventionione. 2. Sequestrum, non item arrestum est species depositi, cum non*

non sit contractus, sed manuum injectio. 3. Arrestum non fit custodia causâ, sicut sequestrum. 4. Arrestum non tantum exercetur in rem, sed etiam in personam quâ talem: item in rem non litigiosam.

QUÆRITUR 10. An quando sequestrum est iuxta superius dicta prohibitum, superfit aliud remedium, quo consulatur securitati actoris. *Re. Solere fieri inventarium, in quo notarius describit res omnes & singulas, ne vel perdantur, vel subtrahantur, vel denique ad eum effectum, ut actor ab onere probandi, tales res fuisse, subleventur.*

Eadem descriptione (inquit Arn. Rath th. 37. c. 1.) imò & nonnunquam idonea cautione in Bavaria opus est, si quis vel summario in iustitue processu, vel aliâ coram amplissimo Aulico Consistorio, v. g. in petitione hereditatis, vel in alio universalî iudicio succumbens, executionem aut in ordinario, aut revisorio iudicio sperat retractandam. Ità ille. Et hæc de sequestro. Nunc ad depositum in genere redeamus.

CONTROVERSIA IV.

Quanam personæ depositum contrahere possint.

SUMMARIUM.

AN domino acquiratur actio ex depositione facta à servo. 811.

AN Pupillus possit deponere, vel depositum accipere. 802.

AN Clericus vel Religiosus possit esse depositarius. 813.

Quid in Religione Societatis Iesu constitutum sit. eod.

AN fur habeat actionem depositi. 814.

EST iterum Regula generalis de genere permissorum, omnes illos posse activè & passivè depositum contrahere, qui non prohibentur. De his ergo videndum est.

811. Dubitari possit 1. de servo, & ratio dubitandi esset, quia servus actionem acquirere non potest. Nihilominus favore domini constitutum est, ut ex depositione à servo facta, domino actio acquireretur l. 1. §. 17. ff. h. t. [Si servus meus deposuerit, nihilominus depositi habebit actionem.] §. 30. [Si servus deponat, sive vivat, sive decesserit, utiliter dominus hac actione experietur: ipse autem servus manumissus non poterit agere: sed & si fuerit alienatus, adhuc competit actio ei cuius fuit servus cum deponeret; initium enim contractus spectandum est.]

812. Dubitari possit 2. de Pupillo rationis usum habente (qui ad omnem contractum requiritur) an deponere possit, vel depositum accipere. Quoad 1. respondetur affirmativè. Nam ut alibi traditum est, pupillus potest etiam absque tutoris auctoritate sibi alium obligare, tum, quando ipse nullam obligationem in se recipit, & nihil juris amittit: quia meliorem facere potest conditionem suam, non deteriorem. Atqui deponendo nihil juris amittit, sed jus acquirit, quia alterum obligat. Ergo, &c.

Dicit aliquis. Potest pupillus eligendo periculosum depositarium per imprudentiam sibi grave nocumentum afferre: sicut ergo ob huiusmodi periculum non permittitur illi credere pecunias, ita nec debet permissum deponere. Tale damnus non proveniret formaliter, ex valore contractus, sed ex materiali depositione: hoc est, perinde sequeretur, etiam si contractus depositi non valeret: ergo per irritationem depositi non esset magis consultum pupillo, quam si valeat depositum? imò si valeat, est magis consultum, quia acquirit obligationem. Itaque depositarius esset obligatus pupillo, sed pupillus non obligaretur depositario, nisi in quantum locupletior fieret. Sed de his suo loco dictum est tract. 8.

Quoad 2. Pupillus depositum absque tutoris auctoritate recipere non potest cum: hæc ut obligetur, nisi in quantum locupletior factus esset ex talitate contractu, vel dolum commisit. l. 1. §. 15. ff. h. t. [An in pupillum, apud quem sine tutoris auctoritate depositum est, depositi actio detur, quaeritur. Sed probati oportet, si apud doli mali jam capax deposueris, agi posse, si dolum commisit: nam & in quantum locupletior factus est, datur actio in eum, etsi dolum non intervenit.]

DUBITATUR 3. Si religiosus aliquid deposuerit, cum ipse non possit suo nomine in iudicio rem repetere, an nihilominus ipsi depositum rectè restituatur: quod ipsum quaeritur de servo, & filiofamilias. Respondent Bartolus in legem 11. ff. h. t. mox referendos, Bald. ad Rubr. C. eod. tit. n. 2. Tiraquellus & alii, posse tunc reddi depositum, etiam absque auctoritate Abbatis, vel domini. Ad quod probandum adducitur textus legis citatae, quæ sic habet. [Quod depositum depositi (Religiosi servo comparatur) is apud quem depositum est, servo restituitur reddet ex bona fide: nec enim convenit bonæ fidei, abnegare id quod quis accepit: sed debet reddere ei à quo accepit, sic tamen si sine dolo omni reddat, hoc est, ut ne culpa quidem suspicio sit. Denique bābāas hoc explicuit addendo: [sne ut la causa interveniat, quare putare possit, dominum reddi nolle.] Hoc ita est, si suspicari potuit, iusta scilicet ratione motus. Caverim fuisse bonam fidem adesse.]